

2026-05-19

KLUB JAGIELLOŃSKI

KANCELARIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
AE:PL-96143-34286-HACHF-15

Petycja do Prezydenta RP ws. referendum ogólnokrajowych i lokalnych

Szanowny Panie Prezydencie,

Mając na uwadze:

- dobro wspólne Rzeczypospolitej rozumiane jako urealnienie wpływu obywateli na sprawy publiczne,
- potrzebę realizacji konstytucyjnych praw i poszanowania instytucji demokratycznych określonych w artykułach 4 (zasada zwierzchności Narodu i Jego prawo do bezpośredniego sprawowania władzy), 125 (referendum ogólnokrajowe) oraz 170 (referendum lokalne),
- konieczność odpowiedzi na zagrożenia związane z kryzysem zaufania do demokracji obserwowane w Polsce w wyniku fasadowości niektórych procedur i instytucji,
- potrzebę zabezpieczenia procesów demokratycznych przed niepożądanymi ingerencjami zewnętrznymi oraz nadużywaniem zasobów publicznych do partykularnych celów,
- chęć przestrzegania międzynarodowych standardów procesów demokratycznych określonych m.in. w wytycznych tzw. Komisji Weneckiej

na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach zwracamy się z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie nowelizacji przepisów Ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym w zakresie przedstawionym w załączonym piśmie.

Petycję niniejszą wnosi w interesie publicznym stowarzyszenie Klub Jagielloński. Do reprezentowania organizacji w ew. konsultacjach i pracach legislacyjnych w zakresie objętym niniejszą petycją upoważniamy Piotra Trudnowskiego. Wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej danych osobowych. Informujemy, że petycję analogicznej treści kierujemy do Senatu RP i Sejmu RP.

Z wyrazami szacunku,

Paweł Musiałek – Prezes Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Konstanty Pilawa – wiceprezes Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Aleksandra Maciejewska – członek Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Piotr Kaszczyszyn – członek Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Załączniki

1. Petycja_do_Prezydenta_RP_ws._referendów_ogólnokrajowych_i_lokalnych.
pdf (SHA3-512, 71a647f714208e0d2f521caafb0019f50e62a49df0432c50da
1ba501db721e52a41202622207452e547cb6ea4ce57156b603431e7b1e2b1
6fb373754951e494d)

Warszawa-Kraków, 21 maja 2026 r.

Podmiot wnoszący petycję,
adres korespondencyjny i adres e-mail:
stowarzyszenie Klub Jagielloński

Adresat petycji:

Szanowny Pan
Karol Nawrocki
Prezydent RP

Petycja w przedmiocie:
reformy prawa dot. referendum ogólnokrajowych i lokalnych

Szanowny Panie Prezydencie!

Mając na uwadze:

- dobro wspólne Rzeczypospolitej rozumiane jako urealnienie wpływu obywateli na sprawy publiczne,
- potrzebę realizacji konstytucyjnych praw i poszanowania instytucji demokratycznych określonych w artykułach 4 (zasada zwierzchności Narodu i Jego prawo do bezpośredniego sprawowania władzy), 125 (referendum ogólnokrajowe) oraz 170 (referendum lokalne),
- konieczność odpowiedzi na zagrożenia związane z kryzysem zaufania do demokracji obserwowane w Polsce w wyniku fasadowości niektórych procedur i instytucji,
- potrzebę zabezpieczenia procesów demokratycznych przed niepożądanymi ingerencjami zewnętrznymi oraz nadużywaniem zasobów publicznych do partykularnych celów,
- chęć przestrzegania międzynarodowych standardów procesów demokratycznych określonych m.in. w wytycznych tzw. Komisji Weneckiej

na podstawie art. 63 Konstytucji RP oraz Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach zwracamy się z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie nowelizacji przepisów Ustawy z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym w przedstawionym w poniższych punktach zakresie.

1. Likwidacja progu ważności w referendach lokalnych

Doświadczenia nieudanych w przytłaczającej liczbie referendum lokalnych – zarówno tzw. merytorycznych czy problemowych, jak i odwoławczych – przekonują, że obowiązywanie progu frekwencji koniecznego dla ważności referendum lokalnego przekłada się w praktyce na fasadowość prawa określonego w art. XX Konstytucji RP.

W praktyce prowadzi do szkodliwej, antydemokratycznej praktyki, jaką jest prowadzenie przez część aktorów życia społecznego, w tym często władarzy samorządowych oraz instytucji podległych lokalnej władzy publicznej, kampanii zniechęcającej do udziału w procesie demokratycznym. Przekłada się też na marnotrawienie środków publicznych: referendum nieważne z uwagi na

frekwencję wiąże się z takimi samymi kosztami organizacyjnymi, jak referendum ważne. Stoimy na stanowisku, że likwidacja progu frekwencji zwiększy, a nie zmniejszy średnią frekwencję w lokalnych głosowaniach.

Podkreślić należy, że krytyka ustanawiania progów frekwencji w referendach jest od lat przedmiotem stanowisk tzw. Komisji Weneckiej, która np. w „Warunkach Dobrej Praktyki Referendalnej” z 2007 roku za wskazane uznała, by „nie określać (...) kworum frekwencyjne[go]” i oceniła wprost, iż „zachęcanie do wstrzymywania się od głosowania (...) jest dla demokracji szkodliwe”.

W związku z powyższym postulujemy podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie całkowitego zniesienia progu frekwencji w referendach lokalnych. W razie podejmowania inicjatyw w zakresie nowelizacji Konstytucji RP proponujemy rozważenie usunięcia progu frekwencji jako wymogu wiążącego charakteru referendum ogólnokrajowego.

2. Cyfryzacja procesu zbiórki podpisów w referendach ogólnokrajowych i lokalnych

Doświadczenia praktyki referendalnej, a także procesów rejestracji list wyborczych oraz zbiorów podpisów pod obywatelską inicjatywą ustawodawczą, wskazują na rosnące problemy z anachronicznym systemem zbiórki podpisów. Na przestrzeni lat obserwowano liczne patologie w tym zakresie (np. fałszowanie podpisów, handel podpisami etc.).

Bardzo duży – sięgający nawet 30% - jest odsetek podpisów odrzucanych i kwestionowanych przez urzędników wyborczych i referendalnych, a decyzje w tym zakresie uchylane były przez sądy administracyjne jako działanie nieproporcjonalne. Wreszcie, powszechna cyfryzacja i rosnąca świadomość potrzeby ochrony wrażliwych danych osobowych zniechęca obywateli do składania podpisów w anachronicznej formie zbiórki „papierowej”.

18 grudnia 2025 r. Sejm RP uchwalił, a następnie Prezydent RP podpisał, nowelizację Kodeksu Wyborczego wprowadzającą cyfryzację zbiórki podpisów pod rejestracją kandydatów i list w wyborach. Na jej podstawie tworzony jest system umożliwiający cyfrową zbiórkę podpisów w sposób w pełni bezpiecznie i wiarygodny. Obecnie procedowany jest projekt ustawy zakładający objęcie tą procedurą także zbiórki podpisów pod obywatelską inicjatywą ustawodawczą.

W związku z powyższym apelujemy o przedłożenie nowelizacji przepisów ustaw o referendach ogólnokrajowych i lokalnych, która wprowadzi zasady elektronicznej zbiórki podpisów analogiczne do przewidzianych Kodeksem Wyborczym. Zwracamy się także z postulatem poparcia inicjatywy poselskiej w zakresie cyfryzacji obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej oraz rozważenie podjęcia analogicznej inicjatywy w zakresie inicjatywy uchwałodawczej mieszkańców.

3. Ustanowienie „Dnia Referendalnego”

Istotnymi problemami związanymi z dotychczasowym działaniem przepisów o referendach są także m.in. wykorzystywanie inicjatywy referendalnej w partykularnych celach określonych środowisk politycznych (np. poprzez podjęcie inicjatywy referendalnej w toku kampanii prezydenckiej 2015 roku czy organizację referendum w dniu wyborów 15 X 2023 r.), brak właściwej debaty publicznej związanej z referendum lokalnymi wynikający ze słabości mediów lokalnych, czy powszechne podważanie sensu korzystania z gwarantowanej przez Konstytucję RP instytucji z uwagi na generowane koszty.

Odpowiedzią na wszystkie te bolączki powinno być ustanowienie instytucji „Dnia Referendalnego” – jednego dnia w każdym roku, kiedy w tym samym czasie w całym kraju przeprowadzane są równocześnie różne referenda ogólnokrajowe oraz lokalne.

Proponujemy, by wszystkie głosowania w „Dniu Referendalnym” realizowane były bez progu frekwencji wymaganego do ważności lub wiążącego charakteru referendum, co zachęcać będzie inicjatorów do ich przeprowadzania właśnie w tym terminie oraz zachowanie instytucji z progami frekwencji dla ewentualnych głosowań przeprowadzanych w innych terminach (w razie palącej potrzeby podjęcia decyzji poza przewidywanym docelowymi przepisami terminem „Dnia Referendalnego”)

W związku z powyższym zwracamy się z petycją o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie ustanowienia „Dnia Referendalnego”. Dzień taki mógłby stać się swoistym świętem demokracji, dlatego proponujemy, by określić, że ustanawiany jest na niedzielę pomiędzy 27 maja (rocznica pierwszego w pełni wolnego i demokratycznego głosowania w historii III RP - wyborów samorządowych 1990 roku), a 4 czerwca (rocznica wyborów parlamentarnych 1989, które rozpoczęły proces demokratycznych przemian w Polsce).

4. Stworzenie procedury korekty pytań lub rozszerzenia zakresu referendum ogólnokrajowego w procedurze parlamentarnej

Również doświadczenia referendum ogólnokrajowych rodzą rozmaite wątpliwości do prawidłowości obowiązujących przepisów. Jednym z problemów są wątpliwości odnośnie do neutralności i obiektywizmu sposobu, w jaki formułowane są przez wnioskodawcę pytania.

Jeżeli referendum ogólnokrajowe jest odwołaniem się do najwyższej władzy, jaką zgodnie z Konstytucją RP sprawuje Naród, należy zwracać się do niego z poszanowaniem dla jego inteligencji i wolności wyboru. Co więcej, niemożliwe jest skorygowanie brzmienia pytań lub połączenie w jedną uchwałę o referendum pytań pochodzących od różnych inicjatorów – np. Prezydenta RP i obywateli RP.

W związku z powyższym proponujemy korektę przepisów o referendum ogólnokrajowym tak, by zminimalizować ryzyko formułowania pytań tendencyjnych i manipulacyjnych i umożliwić parlamentowi – za zgodą Wnioskodawcy – korektę brzmienia pytań w granicach pozostawania w tej samej materii problemu.

Dodatkowo apelujemy o stworzenie możliwości – najlepiej przy okazji formułowania przepisów o „Dniu Referendalnym” – łączenia różnych pytań z inicjatywy różnych podmiotów w jednym głosowaniu, a także rozważenia możliwości formułowania konkretnego brzmienia pytań we wskazanej we wniosku materii np. przez panel obywatelski.

5. Zabezpieczenie procesów referendalnych przed ingerencjami zewnętrznymi oraz nadużywaniem zasobów publicznych

Najmniej spektakularnym, ale najpilniejszym spośród powyższych postulatów jest uporządkowanie przepisów w zakresie finansowania kampanii referendalnej. Żyjemy w epoce, w której zewnętrzne, często wrogie i noszące znamiona ataków hybrydowych czy kognitywnych ingerencje w procesy demokratyczne, stały się codziennością zachodnich demokracji. Doświadczamy tego również w Polsce.

Zgodnie z dzisiejszym brzmieniem przepisów o referendum ogólnokrajowym ingerencje takie, także finansowane ze środków zagranicznych choćby z państw jawnie wrogich Rzeczypospolitej, są... w pełni legalne. Nie podlegają kontroli ani nie mogą być przesłanką uznania referendum za nieważne. Dodatkowo, obowiązujące przepisy czynią w pełni legalnym także nadużywanie zasobów publicznych do organizacji kampanii referendalnej (np. środków spółek Skarbu Państwa) oraz

pozwalają na nielimitowane i niekontrolowane finansowanie kampanii ze środków biznesu, co w wielu przypadkach może tworzyć nieprzejrzyste i nierówne warunki demokratycznej procedury.

W związku z powyższym oczekujemy pilnego podjęcia inicjatywy w zakresie wprowadzenia do przepisów o referendum analogicznych ograniczeń jak w przypadku finansowania kampanii wyborczej, w tym przede wszystkim zakazu zagranicznego i publicznego finansowania kampanii referendalnej, a także wprowadzenia wysokich standardów jawności, rozliczalności i kontroli finansowania ze środków prywatnych i biznesu.

Stoimy na stanowisku, że wobec zagrożeń hybrydowych stających się codziennością polskiego życia publicznego żadne referendum ogólnokrajowe nie powinno zostać zorganizowane, dopóki powyższa kwestia nie zostanie prawidłowo uregulowana.

Petycję niniejszą wnosi w interesie publicznym stowarzyszenie Klub Jagielloński. Do reprezentowania organizacji w ew. konsultacjach i pracach legislacyjnych w zakresie objętym niniejszą petycją upoważniamy Piotr Trudnowskiego. Wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej danych osobowych. Informujemy, że petycję analogicznej treści kierujemy do Sejmu RP i Senatu RP.

Z wyrazami szacunku,

Paweł Musiałek – Prezes Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Konstanty Pilawa – wiceprezes Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Aleksandra Maćkiewska – członek Zarządu Klubu Jagiellońskiego

Piotr Kaszczyszyn – członek Zarządu Klubu Jagiellońskiego

